

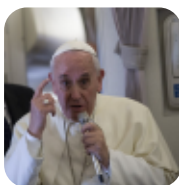
Dieťa synody

Štvormesačný David
Paloni sa stal
hviezdou Synody
biskupov o rodine

str. 4

Nulita nie je rozvod

Reforma na spruženie
procesov nulity
manželstva neznamená
cirkevný rozvod

str. 6

Bud Spencer a náboženstvo

Známy taliansky
herec a komik
o svojom vzťahu
k Bohu

str. 18

Sursum, a nie sum

Lahko je byť anonymným členom davu, v megaorchestri sem-tam tlesknúť do rytmu, či v lepšom prípade brnknuť na triangel. Aj prípadné netrafenie sa do noty sa stratí, zanikne v mohutnosti orchestra. Najmä orchestra v ortegovskom ponímaní – s konzumnými záujmami.

Takýto orchestrer predstavuje aj biblické Jericho. Mesto, či skôr mondénna zelená oáza v údolí Jordánu, krása a svetákosť, nad ktorou sa týči Vrch pokušenia. Jericho, mesto vône, kde sa to hemžilo vzácnymi návštevami štátnikov a finančníkov, kde v rozprávkovom paláci zimovával s celým svojím dvorom aj milovník gréckej vzdelanosti Herodes Veľký.

A do tohto orchestra peňazí a zábavy má zrazu vstúpiť Ježiš, ten zvláštny divotvorca, ktorý len toľ vrátil zrak slepému Bartimejovi. A dav sa teší na novú šou. Zaplňa hlavnú ulicu, hlava na hlave, hmýrenie, štuchanie, krky vykrútené k bráne mesta...

Ale ten podivný Nazaretčan akosi nechodí. Dav sa začína nudiť, každú vtípnú hlášku, klzkú poznámku, každé kýchnutie berie ako príjemné rozptýlenie.

A v tom dav dostáva nečakanú zábavku. Ako na zavolanie prichádza neuveriteľné vytrhnutie z nudného čakania. Naprieč celým zástupom beží nenávidený publikán a posluhovač Ríma Zachej! *Páčte len, ľudia, páčte, ako ten zbohatlícky krpec preberá nôžkami!* Šéf jerichovského daňového úradu však nedbá na posmech. Ba čo viac, zhadzuje zo seba kabátik, podkasáva si šaty a šplhá sa na sykomoru. Dav šalie, bránice sa napínajú od smiechu. *Páčte len, ľudia, páčte...* Aj posledné zvyšky Zachejovej dôstojnosti sú na franforce...

Keď zábava vrcholí a posmešky z anonymného davu naberajú na sile, vstupuje do Jericha Ježiš. Možno by si Zacheja ani nevšimol, ale zraky davu sa upierajú na strom, a tak aj Ježiš „pozrel sa hore“ (Lk 19,6). Možno sa usmial. Nebol to však posmešok, skôr úsmev dojatia. A zrazu tomu vysoko-postavenému, davom nenávidenému, ale pritom jeho súčasťou, podáva namiesto triangelíka stradiavarky: „*Pod' dolu, musíš zostať v tvojom dome*“ (Lk 19,5).

Dav stípol. *Páčte len ľudia, páčte! Ide do domu hriešnika!*

Lahko je byť anonymným členom davu, brnkať na triangli. A priznajme si – je to aj pohodlné. Byť ukrytý v mase aj so svojimi hriechmi a hriešikmi. Má to len jeden problém: Dav pozná len *sum*, a nie *sursum*. Dav len *je*, no nie *je hore*. Na „sursum“ totiž treba odložiť svoju hodnotu, vážnosť, prestíž, zvyky, myšlienkové štruktúry, kompromisy, ba i slovník... Treba tak zachejovsky zhodiť kabátik vážnosti a podkasat'

Ježiš a Zachej, iluminácia rukopisu zo 14. storočia

si šaty dôležitosti. Nebát' sa ukázať svoje slabosti, svoju biedu. Nebát' sa ukázať svoju skutočnú tvár. Tvár hriešnika.

A ten, ktorý „*nesie, znáša a odnáša našu úzkosť*“ (K. Barth) ma okamžite spozná. „*Pozrie hore*“ a povie: „*Priateľ môj, pod' rýchlo dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome*“ (porov. Lk 19, 5;9).

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

*Boh nás nemiluje preto, žeby sme mali takú hodnotu,
ale takú hodnotu máme preto, lebo nás Boh miluje.*

Helmut Thielicke

*Mať
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy
Henry Ford*

www.vox.prikryl.sk

*Mať posledné
peniaze,
objednám si*

VOX

dvojtyždenník moderného
kresťana

časopis v PDF formáte
o náboženstve a kultúre

OBJEDNÁVKY:

vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

Pred 50 rokmi bl. Pavol VI. zriadil stálu inštitúciu kolégia biskupov – Synodu biskupov

Kráčať spoločne

Snímka: CNS

Slávnostným podujatím vo Vatikáne za účasti Svätého Otca a účastníkov synodálneho zhromaždenia si v sobotu 17. októbra Cirkev pripomenula 50. výročie zriadenia inštitúcie Synoda biskupov.

Biskupská synoda je stála inštitúcia kolégia biskupov Katoľickej cirkvi. Ustanovil ju pápež bl. Pavol VI. apoštolským listom motu proprio *Apostolica sollicitudo* 15. septembra 1965 ako odpoveď na túžbu koncilových otcov Druhého vatikánskeho koncilu udržiavať pri živote skúsenosť koncilu. Stalo sa tak práve na začiatku poslednej sesie Druhého vatikánskeho koncilu. Synoda a koncil sú preto nerozlučne späté: synoda je privilegovaným miestom na interpretáciu koncilu.

V súčasnosti je do funkcie generálneho sekretára Synody biskupov vymenovaný kardinál Lorenzo Baldisseri. V rokoch 1979–1985 bol generálnym sekretárom Synody biskupov slovenský kardinál Jozef Tomko, ktorému pápež František počas slávnostného stretnutia osobne poďakoval.

SYNONYMUM CIRKVI

Bl. Pavol VI. ustanovil Biskupskú synodu ako obraz Ekumenického koncilu, ktorý má odrážať jeho ducha a metódu. Sám Pavol VI. počítal s tým, že synoda sa bude postupom času zdokonaľovať. V jeho stopách pokračovali aj sv. Ján Pavol II. a Benedikt XVI. „Práve cesta synodálnosti je cestou, ktorú Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia,”

potvrdil Svätý Otec František nástupný trend svojich predchodcov na čele Cirkvi. Podľa neho je to nutnosť, aj keď neľahká: „To, čo od nás Pán žiada, je v istom zmysle už celé obsiahnuté v slove ‚synoda‘; kráčať spoločne – laici, pastieri, rímsky biskup. Je to koncept ľahko formulovateľný slovami, avšak nie ľahko uskutočniteľný v praxi.”

Synodálnosť je podľa pápeža Františka konštitutívna dimenzia Cirkvi, pretože napomáha správne porozumieť hierarchickej službe. „Cirkev a synoda sú synonymá, pretože Cirkev neznamená nič iné, než spoločne kráčať po cestách dejín v ústrety Kristovi,” dodal pápež František.

ZDOKONAĽOVANIE

Svätý Otec označil Biskupskú synodu za „jedno z najvzácnejších dedičstiev posledného koncilového zhromaždenia”. Podľa neho pre bl. Pavla VI. mala Biskupská synoda znovupredložiť obraz koncilu a uvažovať nad jeho duchom a metódou. „Ten istý pápež predvídal, že synodálny organizmus sa postupom času bude môcť stále viac zdokonaľovať,” dodal pápež František.

O 20 rokov neskôr sa pápež sv. Ján Pavol II. vyslovil v podobnom duchu ako Pavol VI., keď na záver VI. riadneho generálneho zhromaždenia syno-

dy biskupov 29. októbra 1983 povedal, že „azda tento nástroj bude môcť byť ešte vylepšený. Azda sa kolegiálna pastoračná zodpovednosť môže na synode vyjadriť ešte plnšie”. Benedikt XVI. roku 2006 schválil niektoré úpravy v *Ordo Synodi Episcoporum*, a to aj v svetle ustanovení *Kódexu kánonického práva* a *Kódexu kánonov východných cirkví*.

Ani František sa netají s tým, že je odhodlaný pokračovať v ceste svojich predchodcov: „Už od počiatku mojej služby ako biskup Ríma som mal zámer valorizovať Biskupskú synodu. Musíme pokračovať na tejto ceste. Svet, v ktorom žijeme a ktorý sme povolaní milovať a slúžiť mu aj v jeho protirečeniach, vyžaduje od Cirkvi posilnenie synergetickej účinnosti vo všetkých oblastiach jej misie.”

POSLANIE SYNODY

Synoda biskupov, vrátane jej zasadnutí a štruktúry, je v *Kódexe kánonického práva* venovaná osobitná kapitola. Synoda biskupov má za úlohu pomáhať svojimi radami pápežovi v riadení Univerzálnej cirkvi, ako uvádza kánon 342 *Kódexu kánonického práva*: „Synoda biskupov je zhromaždenie biskupov, vybraných z rozličných krajín sveta, ktorí sa schádzajú v stanovenom čase, aby udržiavali úzke spojenie medzi Rímskym veľkňazom a biskupmi a aby Rímskemu veľkňazovi radami poskytovali pomoc, keď ide o neporušenosť a vzrast viery a mravov, dodržiavanie a upevňovanie cirkevnej disciplíny, a aby posúdili otázky, týkajúce sa činnosti Cirkvi vo svete.”

V nasledujúcom kánone sa hovorí, že „Synoda biskupov má za úlohu rozoberať otázky predložené na rokovanie a vyjadriť želania, nie však o nich rozhodnúť alebo vydať o nich dekréty, ak jej v určitých prípadoch nedal moc rozhodovania Rímsky veľkňaz, ktorý v tomto prípade má právo potvrdiť rozhodnutia synody.”

Synoda biskupov teda priamo podlieha autorite Rímskeho veľkňaza, „ktorý má právo: 1. zvolať synodu, kedykoľvek sa mu to zdá vhodné, a určiť miesto, kde sa budú konať zasadania; 2. potvrdiť voľbu členov, ktorí majú byť podľa normy osobitného práva zvolení, a určiť a vymenovať ďalších členov; 3. podľa normy osobitného práva vo vhodnom čase pred slávením synody stanoviť obsah otázok, o ktorých treba rokovať; 4. určiť poriadok rokovania; 5. predsať synode osobne alebo cez iných; 6. samu synodu zakončiť, preložiť, prerušiť a rozpustiť.”

Spracoval -pad-

Štvormesačný David Paloni sa stal hviezdou Synody biskupov zameranej na rodinu

Dieťa synody

Jeho prítomnosť podstatne znižuje priemerný vek účastníkov práve prebiehajúcej Synody biskupov. Kde sa objaví, všade vyvoláva nežné úsmevy. Pre médiá sa stal senzáciou. Nazývajú ho *dieťa synody* či žartovne *najmladší synodálny otec*. Hviezda, či ešte lepšie hviezdica synody má totiž len štyri mesiace. Volá sa DAVID PALONI.

Jedným zo sedemnástich manželských párov, ktoré sa ako audítori zúčastňujú na synode o rodine vo Vatikáne, sú manželia Massimo a Patrizia Paloniovci. Do Synodálnej auly chodia so svojím synčekom Davidom. Štvormesačný chlapec je ich dvanásť mesiacov starý. Manželia Paloniovci ako členovia Neokatechumenátnej cesty žijú už 11 rokov v holandskom Maastrichte ako misionári.

S CUMLÍKOM V ÚSTACH

Príchod manželov Paloniovcov do Synodálnej auly vo Vatikáne okamžite vyvolal rozruch. V náručí Patrizie totiž oddychoval s cumlíkom v ústach maličký David. „Prijate bolo výnimočné, vreľé, fantastické,“ nadchýna sa šťastný Massimo. Keď túto rodinnú trojicu zbadal pápež, okamžite prerušil rozhovor, usmial sa a celý natešený privítal vchádzajúcu rodinku a poželal ju. „Vzápätí k nám postupne prišli takmer všetci synodálni otcovia, počnúc sekretárom, kardinálmi a biskupmi a končiac laikmi,“ opisuje príchod do auly Massimo.

Malý David Paloni svojou prítomnosťou okamžite vyvolal v celej aule ra-

dost, úsmevy a nehu. Už počas privítania Paloniovcov získal David prezývku *dieťa synody*. „Myslíme si, že Boh chce, aby bol David prítomný na zhromaždení,“ pyšne hovorí Patrizia.

KRÁSA RODINY

Manželia Paloniovci dostali pozvanie zúčastniť sa synody ako audítori v čase, keď Patritia bola ťarchavá. „Pozvanie prišlo prostredníctvom nunciatúry v Holandsku. Priznám sa, radosť z pozvania spôsobila, že sme si ani neuvedomili, že práve v čase synody by sa nám malo narodiť dieťa,“ vysvetľuje Massimo a dodáva: „David na synode prezentuje krásu rodiny.“

Massimo v rozhovore pre *Rádio Vatikán* vyjadril vďačnosť pápežovi Františkovi za pozvanie zúčastniť sa na synode: „Sme veľmi vďační Svätému Otcovi, ktorý nás pozval na túto synodu, aj preto, lebo toto je jediná z príležitostí vzdať Bohu slávu za

všetko, čo urobil v našich životoch. Pomohol nám v ťažkých chvíľach nášho života a nášho manželstva.“

Z RÍMA DO MAASTRICHTU

V prvých dňoch synody, ak to trochu preženieme, sa novinári pomaly väčšmi zaujímali o Paloniovcov ako o samotnú synodu. Rodina sa pred 11 rokmi presťahovala z Ríma do Maastrichtu v Holandsku. No nešli tam z ekonomických dôvodov, práve naopak. „V Ríme som pracoval v riadiacej funkcii spoločnosti HP. Mal som k dispozícii služobný automobil, počítač, smartphone a všakovaké rôzne príjemné maličkosti,“ spomína si na život v Ríme Massimo.

Ako členovia Neokatechumenátnej cesty sa rodina rozhodla odísť ako misionári do Holandska. „V Neokatechumenátnej ceste máme *‘misiu ad gentes’*: spoločenstvo rodín, ktoré cestujú do najviac odkresťančených krajín sveta, aby sprítomňovali Krista uprostred tejto generácie. Chceli sme opustiť Rím a odísť do Holandska, krajiny nie ľahkej misie, ale sme spokojní, pretože vidíme, že Boh nám veľmi pomáha,“ hovorí Massimo.

V čase odchodu do krajiny tulipánov mali s manželkou Patriziou už päť detí, najstaršie malo vtedy 8 rokov. A práve deti najťažšie znášali presťahovanie sa. Museli sa začať učiť nový jazyk, začleniť sa v škole i v spoločnosti. Ale ani rodičia to nemali najľahšie. Massimo si myslel, že so svojím skvelým pracovným životopisom a vďaka aktívnej znalosti viacerých jazykov si nájde prácu hneď. „Na začiatku som pracoval ako upratovač, neskôr som *‘postúpil’* do informačného centra jednej spoločnosti,“ s úsmevom opisuje Massimo začiatky v Holandsku.

Podobne ako s prácou, to bolo aj s ich bývaním. „Odišli sme naozaj bez všetkého. Mali sme len nejaké matrace, kartónové škatule sme používali ako nočné stolíky,“ spomína Patrizia, no vzápätí dodáva: „Všetko to však bolo mimo-“

>>>

riadne, pretože sme boli diváci Božieho prekvapenia.“ Napríklad jedného dňa zavolať Paloniovcom realitný agent, že nejaký človek vidíac, že nemajú skriňu, pozval ich do obchodu vybrať si, akú chcú. „A vedela by som rozprávať aj o anonymných obálkach s peniazmi, ktoré sme našli pred dverami,“ s dotatím hovorí Patrizia.

VZÁJOMNÁ POMOC

No aj napriek ťažkým začiatkom však Paloniovci nezabúdali, kvôli čomu prišli do Holandska. Ich netradičný spôsob života, ktorý vychádzal a vychádza zo žitej viery v Ježiša Krista a neustálej výchovy vo viere a v katechetickú službu, nenechal chladných ani inak tolerantných Holanďanov. „Nami žitá viera na nich pozitívne zapôsobila. Zrazu sa nás Holanďania začali pýtať na rôzne veci, týkajúce sa nášho spôsobu života. A to bola pre nás jedinečná príležitosť hovoriť o našom kresťanskom svedectve,“ so žiariacimi očami hovorí Massimo. Patrizia dodáva: „Keď holandskí kamaráti našich detí prídu do nášho domu na návštevu a spolu jeme, hovoria nám: ‚Aké je pekné jesť spoločne.‘ A to najmä v Holandsku, kde už nie je bežné byť spolu pri stole. Aj v tom sa prejavuje spoločenstvo.“

Prirodzene, že novinári sa zaujímali aj o ďalšie deti Patrizie a Massima, nielen o Davida. V Holandsku sa im narodilo ďalších sedem. „David vyrovnal skóre medzi chlapcami a dievčatami,“ smeje sa Patrizia. Vyžaruje z nej úžasný pokoj aj vtedy, keď v rámci rozhovoru s novinármi musí tíšiť plačúceho Davida. „Nie, o ďalších jedenást detí, ktoré sú počas synody v Holandsku sa nebojím,“ s pokojom a istotou v hlase

Kompletná 14-členná rodina Paloniovcov

hovorí hrdá mama. „Pomáhajú si navzájom, staršie sa starajú o mladšie, pomáhajú im s úlohami,“ dodáva Massimo.

PRAVDA O ENCYKLIKE

A čo očakávajú Paloniovci od synody? „Pevne dúfam, že táto synoda odhalí pravdu o encyklike Humanae vitae. Keď som bola zasnúbená, čítala som túto encykliku počas prípravy na manželstvo a videla som, že je tam posolstvo nádeje, celá panoráma, ktorá sa pre mňa otvorila v slobode: rozhodnúť sa v prospech života. Boh nás požehnal mnohými deťmi: každé dieťa prinieslo so sebou mnoho milostí, posilnilo naše vlastné manželstvo. S radosťou sme prijali všetky deti, ktoré nám Boh chcel dať. Dúfam, že toto všetko sa ukáže ako posolstvo krásy a nádeje pre svet, pretože svet čaká na svetlo a týmto svetlom je určite kresťanská rodina!“ hovorí Patrizia. Podľa nej sa mnoho ľu-

dí úprimne teší, že majú až toľko detí. „A potom – naozaj je vo svete istá nostalgia po Bohu. Ľudia vo svojom vnútri čakajú na dobré správy, na svetlo,“ dodáva matka 12 detí.

Massimo považuje za jeden z kľúčových bodov odovzdanie viery ďalšej generácii: „Ako môžeme my, rodičia, odovzdať vieru našim deťom? Iste, Cirkev je povolaná byť svetlom pre svet, byť kvasom, soľou. Je potrebná autentická viera, a preto je naliehavo nutná kresťanská iniciácia vo farnostiach.“ Patrizia svojho manžela dopĺňa: „Na synode vidieť, že naši duchovní pastieri majú skutočnú túžbu pomáhať rodine, znova ju zakoreniť. Vidieť u nich veľkú horlivosť, a to je to, čo na nás najväčšmi zapôsobilo.“

A v jej náručí pokojne zaspal s cumlíkom visiacim z úst „najmladší synodálny otec“...

Spracoval PAVOL PRIKRYL
(Snímky: net)

INTELIGENTNÉ A PÚTAVÉ ČÍTANIE PRE ŽENU S OTVORENÝM SRDCOM...

MIRIAM

Vychádzame už 10 rokov!

www.miriam.sk
miriam@miriam.sk
+421 907 160 854

Pápežova reforma na spružnenie procesov nulity manželstva neznamená cirkevný rozvod

Nulita nie je rozvod

Na sviatok Narodenia Panny Márie vydal pápež František dva listy motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* a *Mitis et misericors Iesus* o reforme kánonického procesu pre kauzy vyhlásenia nulity manželstva v *Kódexe kánonického práva* a v *Kódexe kánonov východných cirkví*. Dokumenty nadobudnú účinnosť 8. decembra, v deň začiatku Jubilea milosrdenstva.

Priam až tragická neznalosť cirkevnej problematiky mnohých žurnalistov sa skončila tým, že niektoré médiá, dokonca aj tzv. mienkotvorné, priniesli „senzačnú“ správu, že „pápež zjednodušuje cirkevné rozvody“.

Novinárka Jean-Marie Guénoisová z francúzskeho denníka *Le Figaro* sa na tlačovej konferencii na palube lietadla počas spiatého letu z Filadelfie do Ríma spýtala pápeža Františka, či sa touto reformou fakticky vytvorí nejaký takzvaný „katolícky rozvod“. Svätý Otec odpovedal viac ako jasne: „Motu proprio uľahčuje procesy v čase, avšak nie je to rozvod, lebo manželstvo je nerozlučiteľné pokiaľ je sviatosťou a toto Cirkev nemôže zmeniť. Je to doktrína. Je to nerozlučiteľná sviatosť.“ Vari preto, aby všetkým novinárom na palube lietadla bola táto skutočnosť jasná, pápež na záver odpovede Jean-Marie Guénoisovej povedal: „Som rád, že ste mi položili otázku o ‚katolíckom rozvode‘. Nie, ten neexistuje. Buď to nebolo manželstvo – a toto je nulita, neexistovalo –, alebo ak existovalo, je nerozlučiteľné. Toto je jasné.“

NEROZLUČNOSŤ PLATÍ

„Súdny proces je na to, aby dokázal, že to, čo sa zdalo byť sviatosťou, nebo-

Snímk: CNS

„Manželstvo je nerozlučiteľné,“ prízvukuje Svätý Otec

lo sviatosťou, napríklad kvôli chýbajúcej slobode alebo nedostatku zrelosti či kvôli mentálnej chorobe... Je mnoho dôvodov, ktoré po štúdiu, po preskúmaní, vedú k výroku: ‚Nie, tam nebola sviatosť.‘ Sú mnohé dôvody k nulite – môžete ich nájsť na internete, sú tam všetky,“ vysvetľoval pápež František novinárom na palube lietadla počas letu z Filadelfie do Ríma. No jeho reforma, ako sám upozorňuje, má podporovať „nie nulitu manželstiev, ale urýchlenie súdnych procesov“. „Princíp nerozlučiteľnosti manželského zväzku zostáva nemenný,“ prízvukuje pápež.

„Rýchlejšie a dostupnejšie procesy“ žiadala aj minuloročná časť Biskupskej synody o rodine, aby sa predišlo tomu, žeby „srdce veriacich, ktorí očakávajú vyjasnenie svojho stavu, zostalo dlho sužované temnotou pochybností,“ objasňuje Svätý Otec František.

O tom, že pápežova reforma neznamená „únik“ zo sviatočného manželstva svedčí aj to, že kauzy nulity sa budú naďalej posudzovať súdnou cestou, a nie administratívnym spôsobom, aby sa tak „v maximálnom stupni chránila pravda o posvätnom zväzku“.

TRI KATEGÓRIE DÔVODOV

To, že sekulárne masmédiá nerozlišujú medzi manželskou nulitou a rozvodom je asi na príčine, že aj mnoho kresťanov-katolíkov si myslí, že pápež zjednodušuje cirkevné rozvody. „Pri rozvode jedným právnym úkonom manželstvo vznikne a potom iným právnym úkonom manželstvo zanikne. Pri manželskej nulite ide o procesné skúmanie,

či manželstvo vôbec vzniklo,“ vysvetľuje prof. Ján Duda, súdny vikár Spišskej diecézy a predseda Slovenskej spoločnosti kánonického práva. Ako ďalej uvádza, sú tri kategórie príčin, ktoré – aj napriek sobášu – môžu spôsobiť, že manželstvo medzi mužom a ženou vôbec nevznikne.

Prvú kategóriu tvoria manželské prekážky, ktorých je 12. „Každá z prekážok spôsobuje, že osoba nie je právne spôsobilá uzavrieť manželstvo,“ hovorí prof. Duda.

Druhou kategóriou je deformovaný manželský súhlas. Prípado, ktoré podliehajú tejto kategórii je 9.

Treťou kategóriou je spôsob uzavierania sobáša, čo sa odborne nazýva kánonická forma. „Cirkevné sudy niekedy dospejú k tomu, že konštatujú, že určité manželstvo – napriek sobášu – nevzniklo a je teda nulitné,“ vysvetľuje prof. Duda, pričom prízvukuje: „Toto však nie je cirkevný rozvod.“ Preto tvrdí, že by sa mal zaužívať pojem nulita manželstva, nie pojem anulácia manželstva. „Pojem ‚anulácia‘ evokuje cirkevný rozvod a to cirkevné sudy nerobia,“ dodáva prof. Duda.

SO SLOVENSKOU ÚČASŤOU

Proces manželskej nulity sa doposiaľ riadil Kódexom kánonického práva sv. Jána Pavla II. z roku 1983 a inštrukciou *Dignitas Connubii* z 25.1.2005. Inštrukcia zaviedla niektoré spresnenia do procesu manželskej nulity.

Podľa niektorých biskupov a odborníkov na procesné kánonické právo bol tento proces veľmi náročný a niekedy

>>>

aj dosť zdĺhavý. „Osobitne pre misijné územia to asi bol problém,“ upresňuje prof. Duda.

Svätý Otec František ešte v auguste 2014 ustanovil osobitnú pápežskú komisiu pre revíziu procesu manželskej nulity, ktorej predsedal dekan Rímskej Roty Mons. Pio Vito Pinto. V komisii bol aj Slovák dominikánsky páter Konštant Adam, rektor Pápežskej univerzity sv. Tomáša v Ríme.

SKRÁTENÝ PROCES

Proces nulity manželstva sa má po novom urýchliť tak, že sa prechádza k jednému rozsudku v prospech exekutívnej nulity, teda už nebudú musieť byť dva zhodné rozsudky.

Podľa doterajšej legislatívy pre vykonávateľnosť cirkevného rozsudku o nulite manželstva boli nevyhnutné dva zhodné rozsudky nulity: napríklad rozsudok prvej inštancie a tiež rozsudok nulity aj druhej inštancie. „Podľa novej legislatívy pápeža Františka, druhý rozsudok nulity už nebude nevyhnutný vtedy, keď sa proti rozsudku prvej inštancie neodvolá ani stránka, ani obhajca zväzku. Toto je novota, ktorú zaviedol Svätý Otec František,“ vysvetľuje prof. Duda.

Okrem toho sa k súčasne platnému dokumentačnému procesu pridáva aj kratší proces „v prípadoch, keď je deklarovaná nulita manželstva podoprená osobitne zjavnými argumentmi“, napríklad, keď sú žiadosti podané oboma manželmi alebo so súhlasom toho druhého. Aby zostal zachovaný princíp nerozlučnosti manželstva aj pri skrátanom procese, bude sudcom sám biskup, ktorý je „garantom katolíckej jednoty vo viere a v disciplíne“. Skrátaný proces pred diecéznym biskupom by mal trvať jeden mesiac od dekrétu dosvedčenia sporu. Prof. Duda upozorňuje, že ak diecézny biskup „nedospeje k rozhodnutiu o nulite, posunie prípad na riadne konanie na cirkevnom súde, kde bude platiť časová lehota jedného roka“.

Podľa prof. Dudu túto novotu mnohí chápu ako „revolučnú“, pretože je možné vyhlásiť nulitu v časovej lehote jedného mesiaca. „Ale málokto si uvedomuje, že sú presne stanovené podmienky pre tento typ procesu a vyžaduje si to už predloženie dôkazov pri podaní žiadosti o nulitu manželstva, ktoré sa zhromažďujú už pred samotným procesom v tzv. predbežnom skúmaní,“ upozorňuje prof. Duda. Doteraz sa spomínané predbežné skúmanie nekonalo.

Ak sa rozsudok nulity stane vykonávateľným, znamená to, že muž a žena môžu uzavrieť v kostole nové manžel-

Snímka: net

stvá, pokiaľ im to v rozsudku nulity nie je zakázané.

BEZODPLATNOSŤ

Svätý Otec František vyzval jednotlivé biskupské konferencie, aby sa proces manželskej nulity konal zadarmo. Ako pápež uviedol, chce, „aby Cirkev, predstavujúc sa veriacim ako veľkorysá matka, vo veci tak úzko súvisiacej so spásou duší, prejavovala nezištnú Kristovu lásku, ktorou sme všetci boli zachránení“.

Výšku súdnych trov doteraz stanovoval diecézny biskup. „Boli to viac-menej symbolické sumy, ktoré však nie sú súčasťou platov alebo odmien sudcov či súdnych úradníkov, ale slúžia len na výdavky súvisiace s konaním procesu. S financiami, ktoré pochádzajú zo súdnych trov, disponuje ekonomický úsek

biskupského úradu na základe požiadaviek prichádzajúcich od tribunálu,“ vysvetľuje prof. Duda.

ZLEPŠIŤ PRÍPRAVU

Na záver sa vráťme opäť na palubu lietadla smerujúce z Filadelfie do Ríma. Svätý Otec sa pri vysvetľovaní problematiky nulity manželstva zamyslel nad premanželskou prípravou snúbencov: „Koľkokrát rozmýšľam: na to, aby sa stal človek kňazom, je tu príprava šesť až osem rokov. A potom, keďže to nie je definitívne, Cirkev ti môže odňať klerický stav. Na to, aby si sa zosobášil, čo je na celý život, sa robia štyri kurzy, štyrikrát.... Niečo tu nehrá. Synoda musí dobre rozmýšľať, ako urobiť prípravu na manželstvo – je to jedna z najťažších vecí.“

Spracoval PAVOL PRIKRYL

Dekan Rímskej rotý Mons. Pio Vito Pinto o prínose reformy procesov manželskej nulity

Snímka: net

Spružniť a zjednodušiť

Praktický význam rozhodnutia Svätého Otca Františka o nových pravidlách pre procesy skúmania platnosti manželstva v kontexte aktuálnej Biskupskej synody vysvetlil pre vatikánsky denník *L'Osservatore Romano* dekan Rímskej rotý Mons. PIO VITO PINTO (na snímke).

de po krátkom uvedení nadobudne morálnu istotu a podpíše rozsudok. Avšak nie biskup uvádza kauzy, ale jeho spolupracovníci: súdny vikár alebo iný sudca – inštruktor.

pasto-račného ducha, zameraného výlučne na dobro veriacich. Tí ihneď pochopia du-cha chudoby, ktorým musí byť Cirkev inšpirovaná.

Aký je vzťah medzi synodou a nedávnymi *motu proprio* pápeža Františka o reforme kánonického procesu pre kauzy vyhlásenia nulity manželstva?

Dva dokumenty *motu proprio* sú plodom synodálnej cesty a autentickým výrazom biskupskej kolegiality. Ako je známe, ešte pred dvoma synodálnymi zhromaždeniami prebiehala veľmi široká konzultácia. Dokumenty teda vychádzajú zo širokej kolegiálnej skúsenosti, nadobudnutej z dotazníkov zaslaných všetkým biskupským konferenciám. A z nich vzišla široká zhoda o potrebe spružniť a zjednodušiť manželské procesy, ako zdôrazňuje čl. 115 *Pracovného dokumentu (Instrumentum laboris)* a ako uviedli kardináli Baldiseri a Erdő v svojich reláciách pri otvorení synody.

Čo konkrétne znamená proklamované spružniť a zjednodušiť procesy?

Ako to už pripravil Pius X. začiatkom 20. storočia, pápež mal v úmysle plne vrátiť výkon súdnej moci diecéznemu biskupovi a metropolitovi, teda arcibiskupovi, ktorý je hlavou cirkevnej provincie. Týmto spôsobom chce pápež František dosiahnuť väčšiu blízkosť cirkevných štruktúr k veriacim.

Aké sú zásadné prvky týchto nových zákonov?

Františkova reforma zveruje každému diecéznemu biskupovi dva druhy procesu: skrátený a riadny. V prvom prípade súdi osobne biskup, ak sú plne evidentné dôkazy o nulite; v tomto prípa-

V už prebiehajúcim procese, ktorého výrok o nulite bude vydaný a oznámený po 8. decembri, sa uplatnia účinky reformy a kladný rozsudok bude definitívny.

Ak, naopak, nie je bezprostredná evidentnosť dôkazov, prípad sa pošle na riadny proces. Preto každý biskup musí vybudovať diecézny tribunál pre manželské nulity – kolegiálny, ale ak to nie je možné, tak aj s jediným sudcom.

Čo to konkrétne znamená?

Konkrétne to znamená, že s každou žiadosťou o nulitu sa treba obrátiť na diecézneho súdneho vikára, ktorý rozhodne, ktorým z dvoch typov procesu sa má prípad riešiť. Skrátený proces predpokladá, že je možná prítomnosť stránok, na rozdiel od riadneho procesu, a musí sa vyriešiť v časovom rozpätí, ktoré sa môže pohybovať od dvoch týždňov do jedného mesiaca.

Tieto aspekty ukazujú veľkú novosť tohto typu procedúry, ktorý Petrov nástupca nie náhodou zveril osobne biskupovi, aby tu nedochádzalo k zneužitiu na úkor pravdy o manželskom zväzku: zneužitím by totiž biskup zradil nielen pápeža, ale samotného Krista. Bezplatnosť, ktorú silne prízvukujú dokumenty *motu proprio* pri oboch procesoch, preukáže celkom jasne ich

Sú zákony retroaktívne?

Nový právny režim začne platiť 8. decembra a nebude mať retroaktívny účinok. Každopádne, v prípade už prebiehajúceho procesu, ktorého výrok o nulite bude vydaný a oznámený po 8. decembri, sa uplatnia účinky reformy a kladný rozsudok bude definitívny.

Čo bude s regionálnymi súdmi?

Tento zákon od základu a v celosti – ex integro – reorganizuje manželský proces, dávajúc biskupovi právo zriadiť svoj diecézny tribunál. Ruší sa teda zákon, ktorý počítal s regionálnymi súdmi, existujúcimi koniec koncov iba v niektorých krajinách. V rámci jednotlivých cirkevných provincií môžu namiesto toho biskupi zriadiť interdiecézny tribunál s príslušným odvolaním na tribunál metropolitný, pričom zostáva bezo zmeny možnosť vytvárať podľa normy práva interdiecézne tribunály viacerých provincií.

Ako vyjadriť význam tohto ústredného postavenia biskupa sudcu?

Odpoviem na príklade. Za niektorých špecifických okolností by biskup mohol osobne odovzdať rozsudok nulity zainteresovaným stránkam. Bolo by to známku evanjeliovej blízkosti veriacim, v mnohých prípadoch zraneným rokmi utrpenia. Cirkev je tajomstvom a biskup je ten, kto sprevádza, takmer za ruku vedie veriacich: v tomto zmysle je mystagógom, tak ako nimi boli Bazil a Ján Chryzostom na Východe a Ambróz a Augustín na Západe.

-zk, jk-/RV

Slovenské metro nebude vozit' ľudí, ale zachraňovať životy

Byť blízko, keď to treba

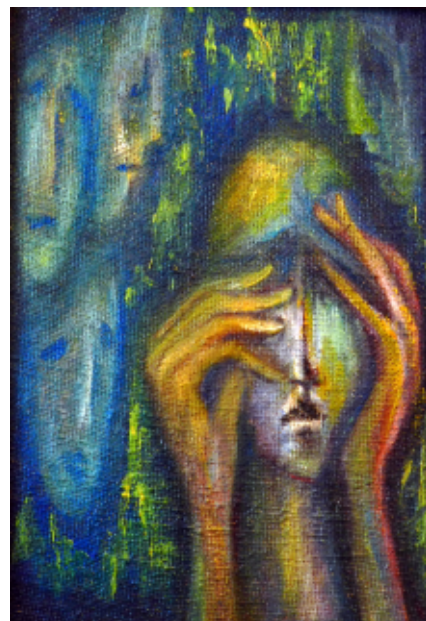
Na Slovensku považujú tehotenstvo za problém tisíce žien ročne. Každý z nás sa môže stretnúť so ženou ohrozenou umelým potratom. Jej dieťaťu, ako aj jej samej, veľmi pomôže, ak sa zastaneme života a pomôžeme žene prijať, že je matka. Ale, ako to spraviť, aby sme ju neodradili a nestratili jej dôveru?

So zaujímavým nápadom prišli organizátori Národného pochodu za život (NpzŽ), ktorý sa konal 20. septembra v Bratislave. Účastníkom pochodu rozdávali letáčik pripomínajúci mapu metra.

Na Slovensku sa popísalo o stavbe metra viac než dosť. Vďaka organizátorom NpzŽ sa však metro stalo realitou a Slovensko získalo svoje prvé metro! Je síce iné, ako ako by väčšina Slovákov očakávala, pretože na rozdiel od

toho, čo rozváža ľudí, toto metro môže zachraňovať ľudské životy. Ide o totiž *Pro-life metro*, s podtitulom *Byť blízko, keď to treba*.

Pro-life metro je vlastne návod, ako sa dá pomôcť t'archavej mamičke, ktorá uvažuje o umelom potrate. Vysvetľuje Marek Michalčík z NpzŽ: „Tehotné mamičky majú rôzne dôvody, prečo svoje tehotenstvo vnímajú ako problém. Každý však pomôže, ak vo svojom okolí nájde človeka, ktorý jej bude vedieť

Maia Kirchkheli: *V bolesti*

dobré poradiť, povzbudiť ju a ponúknuť svoju pomoc. *Pro-life metro* je návod, ako to spraviť tak, aby sme mamičku neodradili a nestratili jej dôveru.“

Mapa metra obsahuje nástupné stanice *Nútia ma k potratu*, *Som v tom sama*, *Toto sa nemalo stať*, *Ako to povedať rodičom* a *Z čoho budeme žiť?*. „Metro“ pokračuje zástavkami *Som tu pre teba*, *Počúvam*, *Zvládneš to*, *Vieš, že...?*, *Pomôžem ti*, *Odborné poradenstvo* a *Domov pre tehotné mamy*. Nasleduje sta-

>>>

Slová, ktoré zachraňujú život:

- Neboj sa.
- Zvládneš to.
- Pomôžem ti.

PRO-LIFE METRO Byť blízko, keď to treba.

Mapa je len orientačná. Cesta každej ženy môže byť iná a trasy sa môžu meniť podľa jej rozhodnutí a situácie, v ktorej sa nachádza.

nica *Pôrod*, pričom mapa metra upozorňuje aj na možnosť utajeného pôrodu v nemocnici, adopcie a pestúnstva.

„Mapa metra sa nám zdala byť vhodným prostriedkom, aby sme ľuďom priblížili, že nečakane tehotné mamičky sa neraz ocitnú vo veľmi náročnej situácii. Osud každej ženy je jedinečný. Napriek tomu každá tehotná mamička v núdzi prechádza cestou, na ktorej veľ-

mi potrebuje našu pomoc a oporu,“ povedal M. Michalčík.

Mapa obsahuje aj kontakty na vyše štyridsať organizácií a zariadení na celom Slovensku, kde môžu tehotné mamičky nájsť odbornú pomoc, poradenstvo a možnosť ubytovania. M. Michalčík k tejto téme uviedol: „Vidíme, že na Slovensku je veľký potenciál, aby sme vedeli lepšie pomáhať tehotným ma-

mičkám v ťažkej situácii. Je to výzva tak pre štát, ako aj pre nás, bežných ľudí. Navyše, pomoc núdnym je niečo, čo je blízke úplne každému človeku. Verím, že praktická pomoc tehotným mamičkám a ich deťom môže preklenúť mnohé spory a priviesť k spolupráci aj ľudí, ktorí majú na niektoré otázky celkom iné názory.“

-red-

Zastávky pro-life metra

Som tu pre teba. Ťarchavá mamička, ktorej chýba opora okolia, je veľmi zraniteľná. Potrebuje počuť, že nie je sama, že sa má na koho spoľahnúť. Je potrebné, aby sme jej v tomto náročnom období venovali svoj čas, zaujímali sa o ňu. Možno jej dobre padne, ak ju bude mať kto sprevádzať k lekárovi či po úradoch. V prípade jej záujmu je možné do pomoci zapojiť aj širší okruh ľudí.

Počúvam. Ženu je potrebné vypočuť si a spolu s ňou sa zamýšľať nad jej situáciou. Každá neplánovane tehotná žena je v inej situácii – jedna primladá, inej sa partner vyhráža rozchodom, iná sa bojí, ako uživí ďalšie dieťa. Je dobre, ak sa žena môže vyrozprávať a v pokoji si utriediť myšlienky. Tak sa tiež zistí, aké ťažkosti ju čakajú, keď si dieťa nechá, a teda aj to, s čím jej môžeme pomôcť. Treba získať čas a predísť unáhleným krokom, ktoré sa už nedajú vrátiť späť.

Zvládneš to. Každý potrebujeme počuť slová povzbudenia. O čo väčšmi tehotná mamička, ktorá je v strese, plná pochybností a obáv zo zlyhania! Pomôžme jej nazrieť kúsok za horizont a objaviť víziu šťastného rodičovstva. Povzbudíme ju, že každá žena môže byť dobrou matkou. Ak nie je možné, aby sa o dieťa starala, je tu vízia šťastného života pre dieťa v náhradnej rodine.

Vieš, že...? Veľa sa dá pomôcť poskytnutím užitočných informácií. Napríklad o tom, ako dieťa v danom týždni tehotenstva práve vyzerá, ako sa vyvíja. Ak žena naozaj zvažuje potrat, toto sú pre ňu veľmi dôležité informácie. Raz sa o nich iste dozvie, nemala by ľutovať, že to bolo neskoro. Citlivo ju treba informovať o negatívnych následkoch umelého potratu, zdravotných, no najmä psychických, vrátane rizika popotratového syndrómu. Možno nevie o organizáciách, ktoré jej môžu pomôcť. Alebo, že je dieťa možné po pôrode zveriť do pestúnstva či do profesionálnej rodiny, alebo porodiť ho utajene v nemocnici a dať ho na adopciu. Niekomu môže pomôcť, ak sa dozvie, že otec dieťaťa je povinný finančne naň prispievať aj v prípade, ak nechcel, aby sa narodilo. Informovanosť je dôležitá pre správne rozhodovanie. Ak si s niektorými otázkami nevieme dať rady, spýtajme sa v poradni.

Pomôžem ti. Môžeme byť užitoční aj konkrétnou pomocou, napríklad finančnou, materiálnou (oblečením, výbavou pre bábätko), vybavením ubytovania či pomocou pri starostlivosti o dieťa. Ak sa však chceme zaviazať k dlhodobejšej pomoci, nesľubujme niečo, čo nebudeme môcť splniť! Veriaci môžu veľmi pomôcť modlitbou. Takto sa dá pomôcť aj v prípade, že nie sme v priamom kontakte s tehotnou mamičkou, navyše touto formou dokáže pomôcť naozaj každý.

Odborné poradenstvo. Niekedy je treba tehotnú mamičku nasmerovať na poradňu, ktorá vie pomôcť aj v náročnej si-

tuácii. Každý by mal nejakú poradňu poznať, aby ju vedel odporučiť. Špecializované poradne a zariadenia vedia pomôcť s množstvom vecí. Vedia so ženou správne komunikovať a poradiť jej. Niektoré spolupracujú so sociálnymi pracovníkmi, s psychológmi, právnikmi, kňazmi, lekármi, prípadne majú možnosť mamičku ubytovať, ukryť a pod.

Domov pre tehotné mamy. Na Slovensku máme desiatky zariadení, ktoré môžu mamičku v núdzi ubytovať, a to aj v čase pred pôrodom, aj po ňom.

Utajený pôrod a adopcia. Niektoré mamičky sa nemôžu z rôznych príčin o svoje dieťaťko starať, no nechcú mu ani ublížiť umelým potratom. Pre ne je tu možnosť porodiť dieťa v nemocnici, a to normálne, alebo utajene. Dieťaťko potom môže ísť na adopciu k jeho novým rodičom, ktorí sa naň už veľmi tešia.

Pestúnstvo a profirodina. Dieťa sa môže po narodení zveriť aj do pestúnskej starostlivosti či umiestniť do tzv. profirodiny, kým sa situácia rodičov nezlepší a budú sa oň môcť sami starať.

NpzŽ

forum života
www.forumzivota.sk

2. NOVEMBER

SVIEČKA ZA NENARODENÉ DETI

ZA PRÍSPEVOK 1 EURO

V deň, keď si budeme spomínať na našich drahých zosnulých, spomeňme si aj na zomrelé nenarodené deti.

Vonkajším symbolom spomienky je horiaca sviečka.

Jej kúpou v rámci verejnej zbierky podporíte projekty zamerané na ochranu ľudského života.

S vašou pomocou dokážeme viac.

TLAČOVÁ KANCELÁRIA KONFERENCIA BISKUPY SLOVENSKA LUX Katolícke noviny umon

ERGO DOMKA postoy.sk VOX familia

ZKBM DUCHOVNÝ PASTIER Vyučiteľ slovo ZPINO

Vďaka sociálnym sieťam vyvíjame na seba taký tlak, o ktorom komunisti mohli len snívvať

Facebook spustil novú aplikáciu s názvom *Celebrate Pride* (po slovensky *Oslavujeme Pride*, respektíve *Oslavujeme Hrdosť* či *Oslavujeme Pýchu*).

Aplikácia používateľom umožňuje skombinovať svoju fotku na Facebooku s dúhovou vlajkou (symbol homosexuálneho hnutia, najnovšie aj LGBTI komunity, pozn. red.). Túto aplikáciu spustili krátko po rozhodnutí Najvyššieho súdu Spojených štátov o manželstve osôb rovnakého pohlavia (24. júna 2015).

Z tohto nástroja sa stalo masívne hnutie. Počas niekoľkých hodín od spustenia aplikácie si svoju profilovú fotografiu zmenilo viac než milión ľudí. V súčasnosti už kampaň zasahuje do zoznamu priateľov takmer každého, vrátane môjho facebookového profilu.

KONFORMITA?

Keď som sa prihlásila na Facebooku a keď som zbadala, že niekoľko mojich priateľov má cez svoje tváre na profilových fotkách namaľovanú obrovskú dúhu, bola som spoiatku prekvapená. To, čo ma prekvapilo ako prvé, bolo, že niektorí z týchto ľudí boli konzervatívni; a tak som si myslela, že podporujú tradičnú definíciu manželstva. Zdá sa, že tento víkend som sa o svojich priateľov dozvedela niečo nové.

Nová aplikácia na Facebooku ma zároveň prinútila premýšľať. Je to azda niečo iné ako masívna kampaň za jednotné správanie, teda kampaň za kon-

Facebook dúhovíe

Spisovateľka a blogérka Lea Z. Singh vyštudovala Harvard Law School, pracovala pre veľkú advokátsku kanceláriu na Manhattane, odkiaľ odišla, aby sa mohla plne venovať rodine. Žije v kanadskej Ottawe a píše články pre portál *culturewitness.com*. Nedávno uverejnila článok o počine spoločnosti Facebook, ktorý uverejňujeme v plnom znení.

formitu? Lepšie som sa pozrela na zoznam priateľov a s úľavou som si odľúchla. Urobilo to len zopár z nich, nie je to nič mimoriadne. No klikla som si a pozrela sa na niektorých svojich priateľov. Boli medzi nimi ľudia, ktorých zoznamy priateľov boli skoro úplne dúhové. Akoby som sa cítila, ak by to bol zoznam mojich priateľov?

VYVÍJANIE TLAKU

Nátlak na prispôsobenie sa je skutočne veľký. Kedysi som v New Yorku pracovala vo veľkej advokátskej kancelárii, kde bola väčšina právnikov liberálna. Čo keby som tam ešte stále pracovala ako právnička, a títo moji kolegovia by boli mojimi priateľmi na Facebooku (ako mnohí aj sú)? Ako by som sa cítila, keby som bola jediná, ktorá na svojej profilovej fotografii nemá dúhu?

Dôsledky by boli evidentné. Rovno by som si mohla svoju profilovú fotografiu prekryť nápisom *Fanatík*. Tým, že by som si na svoju profilovú fotografiu nedala dúhu, mohla by som sabotovať svoju kariéru a ohroziť svoje šance na povýšenie.

Sociálne siete nám umožnili vyvíjať na seba navzájom tlak takými spôsobmi, o akých komunisti len snívali. Kedysi vo východnom bloku žieničky z oficiálnej „susedskej kontroly“ museli chodiť, klopať na dvere a pýtať sa: „Máte v okne sovietskú vlajku? Ak nie, jednu vám darujeme.“

Od ľudí sa v skutočnosti nevyžadovalo, aby si tieto vlajky dali do okien, no ak by tak nespravili, potom beda – poznačilo sa to a boli označení. Robil to teda takmer každý, pasívne a ako

akúsi rutinu – považovalo sa to za povinné.

Teraz Facebook ľuďom umožňuje robiť rovnakú vec ešte efektívnejšie. Teraz si môžeme umiestniť dúhovú vlajku do okna nášho „domu sociálnej siete“ tak, aby ju všetci videli. Vy nemáte dúhovú vlajku? Nebojte sa, Facebook vám ju poskytne; nech sa páči.

SOCIÁLNA PSYCHOLÓGIA

Vloženie dúhovej vlajky na váš Facebook sa nevyžaduje a ani to nie je povinné. No tým, že sa vám to na Facebooku núka, ste nútení rozhodnúť sa. A ak to všetci vaši priatelia urobia, tak sa stávate outsiderom a ste tým poznačený – rovnako ako v prípade, že vám za komunizmu v okne chýbala sovietska vlajka.

Je jasné, že sociálne siete ako Facebook majú potenciál hlboko ovplyvniť ľudí a celú našu spoločnosť skrz silu sociálnej psychológie. Niektorí ľudia už skutočne Facebook obvinili z používania aplikácie *Celebrate Pride* na obrovský sociálny experiment. Facebook to popiera.

Facebook si však o tejto aplikácii nemusí robiť oficiálnu štúdiu; no psychologickým experimentom je aj tak. Dúhová vlajka na profilovej fotke je demonštráciou sily spoločenskej konformity v akcii. A to nevedí nič dobré pre skutočnú demokraciu. Je jasné, že Facebook a ďalšie sociálne siete môžu byť zneužitá na to, aby sa stali mocným nástrojom akejkoľvek totalitnej ideológie.

LEA Z. SINGHOVÁ
(Medzitulky: redakcia)
(Snímka: FB)

Dni kresťanskej kultúry II.

Malý kurz veľkých dejín sakrálneho umenia

Spišská Kapitula, 27.–28. októbra 2015

Idea mučeníctva v teológii a v kresťanskom umení

26. október (pondelok):

Ubytovanie do 19.00 v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojtaššáka
20.30 Modlitba kompletória

27. október (utorok):

7.45 Ranná modlitba
8.45–9.15 Počiatky kultu mučeníkov v staroveku
9.30–10.00 Teológia mučeníctva v diele sv. Ignáca Antiochijského
10.00–10.15 Diskusia
10.30–10.45 Symbolika mučeníctva v starokresťanskom umení
10.45–11.00 Umelecko-duchovný výklad byzantskej ikony sv. Juraja (Dr. Martin Kolečák)
11.15–11.45 Mučeníctvo v diele barokového maliara Caravaggia Merisiho *Ukrižovanie sv. Petra* (1601)
12.00–12.30 Poňatie mučeníctva v diele barokového sochára Gianna Lorenza Berniniho *Extáza sv. Terézie z Avily* (1652) a *Umučenie sv. Šebastiána* (1617)
12.30–12.45 Diskusia
15.00–16.00 Prehliadka Katedrály sv. Martina v Spišskom Podhradí

16.00–16.15 Spievané večery

17.00 Sv. omša

20.15 Kompletorium

28. október (streda):

7.30 Svätá omša
8.45–9.15 Príklady gotického umenia na Slovensku s mučeníckou tematikou
9.30–10.15 Mučeník komunizmu spišský biskup Ján Vojtaššák (50. výročie smrti)
10.15–10.45 Diskusia
11.00–11.45 Prehliadka biskupského paláca, mučeníctvo v diele majstra Mikuláša Klimčáka v biskupskej kaplnke a návšteva hrobu Božieho služobníka
12.00–12.20 Pisomné zhodnotenie II. ročníka Dní kresťanskej kultúry
12.20–12.30 Osobné svedectvá
12.30 Slávnostné ukončenie II. ročníka Dní kresťanskej kultúry na Spišskej Kapitule v Aule Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka
12.40 Obed

Cena za ubytovanie 7 €/deň, celodenná strava 6.50 €.
Zúčastnenci sa môžu prihlásiť prostredníctvom učiteľov
v Diecéznom katechetickom stredisku
alebo priamo na emailovej adrese: hromjak@kapitula.sk.

V prípade stredoškôľakov by bolo vhodné, aby ich sprevádzali učitelia.

S HEDr. Ľuboslavom Hromjárom, PhD., o blížiacich sa Dňoch kresťanskej kultúry

Stávka na hĺbku

Od 27. do 28. 10. októbra sa uskutoční na Spišskej Kapitule už druhý ročník *Dní kresťanskej kultúry*. O tomto podujatí sme sa porozprávali s jeho hlavným organizátorom, cirkevným historikom ĽUBOSLAVOM HROMJÁKOM (na snímke).

Minulý rok ste sa rozhodli zorganizovať na Spišskej Kapitule *Dni kresťanskej kultúry*. Podľa vašich slov bolo ich cieľom vyvolať v mladej slovenskej generácii záujem o kresťanskú kultúru. Aj keď jedna lastovička nerobí jar, predsa len – podarilo sa vám naplniť váš cieľ?

Je ťažké odpoveď jednoznačne, pretože odpoveď môže vychádzať iba na základe vonkajšieho pozorovania študentov. Bolo by asi potrebné opýtať sa predovšetkým ich.

Osobne si myslím, že na vyvolanie záujmu o kresťanskú kultúru je ideálne, ak sa mladá generácia vedie systematicky a intenzívne. Niekedy však stačí, ak ich téma kresťanskej kultúry osloví a mladý človek, ktorému sa v súčasnosti ponúkajú viaceré možnosti získavania informácií, zareaguje záujmom o tieto záležitosti, ktorý môže prerásť do záľuby. V tomto zmysle *Dni kresťanskej kultúry* v Spišskej Kapitule-Spišskom Podhradí splnili svoj cieľ. Vidieť mladých ľudí, ktorí so záujmom počúvajú výklad o Michelangelovej *Piete* alebo *Depozícia* od Rogiera van der Weyden je zážitkom a zároveň aj nádejou pre Slovensko.

Záujem o krásu v kresťanskom umení je pozvaním mladých staviť na hĺbku. Úvaha nad krásnym vedie k Tomu, ktorý je celý krásny. V zmysle odkazu spišskokapitulského profesora Ladislava Hanusa vrchol úsilia o kultúrnosť sa dosahuje v nábožnosti. Mal som možnosť sa o tom aj presvedčiť, keď som na chodbe spišského seminára videl meditoval mladého chlapca pred krížom. Vari to nie je zázrak?

Má súčasná mládež v čase vytvárania a predostierania lacných idolov

zo sveta šoubiznisu a športu záujem o umenie?

Myslím si, že veľa mladých ľudí je silne ovplyvnených dobou. Neraz mládež siaha viac po gýčových veciach ako po klasickom umení. Preto sa nemožno sa preto diviť, že záujem o klasické umenie nepatrí medzi priority súčasnej mládeže. Možno však pozorovať, že existuje skupina mladých ľudí, ktorí cielene idú za umelecko-historickými pamiatkami a to aj takými, ktoré sú verejnosti málo známe. A na tom je potrebné stavať. Umenie nie je pre všetkých. Pre tých však, ktorí majú oň záujem je potrebné ich záujem podchytiť a rozvinúť prostredníctvom kvalitného vzdelania a rozvoja estetického, ale taktiež duchovného vnímania sakrálného umenia.

V časoch vyučovania gréčtiny a latinčiny v gymnáziách sa študenti automaticky stretávali aj s umením. Myslíte si, že by sa mali dejiny umenia stať povinnou súčasťou vzdelávacieho systému?

Určite áno. Minimálne by sa štát mal zamyslieť nad tým, či je naozaj až tak potrebné k všeobecnému rozhladu každého jedného stredoškolača tak dominantný akcent na prírodné vedy. V nijakom prípade nechcem podceňovať význam prírodovedných predmetov, ale z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že hodiny matematiky, fyziky, chémie boli síce zaujímavé, ale ako študent, ktorého väčšmi oslovovali humanitné predmety, som vnímal obrovský deficit týchto predmetov a chýbal mi priestor na uvažovanie a diskusiu. Nehovoriac o tom, že hodiny dejepisu boli silno poddimenzované. Je smutné, že napriek bohatému kultúrnemu dedič-

stvu sa v školskom systéme výchova k umeniu často podceňuje a neraz ho vyučujú nevyškolení pedagógovia.

Myslím si, že na Slovensku by mal existovať inštitút klasického gymnázia, ako je to napríklad v Taliansku, kde je možné rozvíjať znalosti gréčtiny, latinčiny, histórie, filozofie a umenia.

Hlavná téma tohtoročných *Dní kresťanskej kultúry* je *Idea mučeníctva v teológii a v kresťanskom umení*. Je to pekná téma, nie je však pre mladých ľudí prináročná?

Teraz je to ťažko povedať, uvidíme po skončení podujatia. Predpokladám však, že téma by nemala byť až tak náročná. Tohtoročnú tému som si zvolil úmyselne, a to v historickej anotácii 50. výročia smrti Božieho sluha biskupa Jána Vojtaššáka, ktorý žije vo vedomí mnohých slovenských katolíkov ako slovenský mučeník 20. storočia.

Myšlienka *Dní kresťanskej kultúry* je výborný nápad. Nestane sa však len regionálnou záležitosťou? Neplánujete rozšíriť prednášky po celom Slovensku?

Ak sa nájde človek, ktorý by mal záujem zorganizovať v inom regióne *Dni kresťanskej kultúry*, rád prídem.

Chceme však upozorniť, že tento rok sa *Dni kresťanskej kultúry* budú na Kapitule organizovať dva razy. Prvý termín je od 27. do 28. 10. pre stredoškolačov a širšie publikum, druhý termín bude od 20. do 22. 11. v rámci pravidelného podujatia *Dni Ladislava Hanusa*, v spolupráci s Fórumom pre kultúru a so Spoločenstvom Ladislava Hanusa z Bratislavy. Tým sa toto podujatie stáva celoslovenským.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL

Moderna sa v súčasnosti môže zachovať len odkazom na hebrejskú a kresťanskú tradíciu

Tradícia je modernejšia než moderna

Francúzsky katolícky filozof a spisovateľ FABRICE HADJADJ sa radí medzi významných intelektuálov 21. storočia. Jeho diela sa prekladajú do mnohých jazykov. V marci 2011 uverejnil v *L'Osservatore Romano* článok *Tradícia je modernejšia než moderna*, ktorý prevzalo viacero periodík či rozhlasových staníc.

Moderna čias Charlese Péguého ešte mala humanistické ambície. S tým už je teraz koniec. Storočie, ktoré delí Péguého a našu dobu, vytvorilo podmienky na kompletný zánik humanizmu. Novým faktom je vedomie konečnosti, ktorá sa týka nielen ľudského individua, ale celého ľudského rodu. Dvadsaťe storočie, storočie Kolymy, Auschwitzu a Hirošimy je dobou slávy a zároveň smrti ideológií pokroku. Prečo? Pretože pokrokarstvo bolo pri moci a namiesto toho, aby uviedlo do života spravodlivejšiu spoločnosť, vyprodukovalo totalitarizmus. Preto Rimbaud v zbierke *Sezóna v pekle* hovorí: „*Načo je moderný svet, keď vytvára takéto jedy!*“

FORMY POSTHUMANIZMU

Ak si potom dosadíte nad tieto katastrofy darwinizmus, ktorý nám vysvetľuje, že ľudstvo nie je ničím iným než zlátninou kauzality a konkurencie, stáva sa obtiažne veriť v budúcnosť, v dejiny a v potomstvo. A to je tiež dôvod, prečo sme svedkami krízy moderny a kráčame k posthumanizmu. Ten môže mať tri formy: technokratickú, teokratickú a ekologickú.

V prvom prípade ide o stvorenie nadčloveka. V druhom sa presadzuje fundamentalizmus, ktorý drví ľudskú kultúru, zatiaľ čo v treťom prípade sme svedkami návratu takzvanej Matky Prírody.

Historický človek, ten, ktorý presadzoval modernosť, je v každom z týchto prípadov zbavený všetkej nádeje. Neveríme už v kontinuitu, v dlhotrvajúcu kultúru. Technokracia nás bezprostredne drví svojou požiadavkou účinnosti. Teokracia nás projektuje do onoho sveta. Environmentalizmus nás vracia späť

do prirodzených cyklov. Tie to tri omyly stoja vzájomne proti sebe, ale len preto, aby sme ľahšie upadli do pascí. Pra-nierovanie jedného z nich sa vždy spojuje s rizikom upadnutia do iného. Tak-to hrá démon na všetky strany biliardového stola.

Táto situácia novej krízy modernosti má niekoľko značných predností. Premiestňuje dávne bariéry. Partizán osvietenstva a syn Cirkvi tak môžu byť spojenci v zápase proti masívnej deštrukcii ľudskej kultúry. Modernista môže pripustiť, že v kresťanskej tradícii je niečo dobrého. A na druhej strane, čo načrtnem len letmo, sa latinské prídavné meno *moderný* vyskytlo po prvý raz v 5. storočí a slúžilo na označenie kresťanov. Práve preto niektorí skôr ľavicoví intelektuáli (Max Gallo, Régis Debrai, Alain Finkielkraut atď.) obhajujú dejiny a tradíciu.

VÝZNAM JAZYKA

Ako sa môže toto spojenectvo zrodiť? Dá sa to vysvetliť logickou a psycho-

logickou fintou: tvárou v tvár postmoderne, ktorá je spoločným nepriateľom, sú modernisti a zástanci tradície na tej istej strane frontu. Existuje však hlbší dôvod, ktorý sa viaže na jazyk. Láska k slovám, chuť jazyka, istota, že jazyk nie je prostriedkom komunikácie, ale miestom pravdy a spoločstva, priestorom, v ktorom je sústredený svet a ktorý sa preto musíme usilovať pestovať, a hovoriť dobre, pretože jazyk je tým, čo spojuje antiku i modernu proti obci technokratov, bombám teokratov a erdžaním fanatických environmentalistov.

Jazyk má jedinečnú vlastnosť: je totiž vo svojej podstate zároveň tradičný i moderný. Je tradičný, pretože jazyk je vždy prevzatý. Hovorím, pretože so mnou niekto hovoril, a hovorím jazykom, ktorý odkazuje k národnosti a teda k spoločenstvu, ktoré existuje naprieč časom. Jazyk je však zároveň moderný, pretože jeho prostredníctvom sa

» »

Kto je Fabrice Hadjadj?

Narodil sa v roku 1971 v Nanterre neďaleko Paríža, s manželkou, herečkou Siffreine Michel, majú šesť detí. Pochádza z maoistickej ateistickej rodiny židovského pôvodu, sám bol anarchista a ateista. V dospelosti konvertoval na katolicizmus. V Toulone vyučuje filozofiu na gymnáziu a v miestnom diecéznom seminári, je riaditeľom Inštitútu Philantropos vo Fribourgu vo Švajčiarsku. Je znalcom umenia, autor divadelných hier, esejista. Jeho diela idú proti prúdu a snúbia sa v nich jeho hlboké filozofické znalosti s kresťanskou skúsenosťou a reflexiou. V roku 2006 sa stal nositeľom „Grand Prix catholique de littérature“ za knihu zaoberajúcou sa smrťou, v roku 2010 dostal prestížnu francúzsku cenu „Grand Prix de la littérature religieuse“ za text o ateizme. V roku 2014 bol menovaný za člena Pápežskej rady pre laikov.

dá povedať „ja“, je možné niečo tvrdiť tu a teraz, je možné protestovať a je možné vynachádzať jeho nové formy.

Nehovoríme len preto, aby sme opakovali, ale aby sme spievali a teda menili, obnovovali a dávali zaznieť jazyku novo. „*Spievajte Pánovi pieseň novú*“, hovorí kráľ Dávid.

Podstatou slova je, že nám umožňuje vnímať staré prikázania a spievať novú pieseň; prijíma sa, aby sa potom znovu jedinečne a osobne darovalo.

NOVOSŤ

Čo je skutočne nové, nepotrebuje sa odtrhávať od predchádzajúceho, aby našlo svoj výraz. Keby to bolo nové len avantgardne alebo prelomovo, patrilo by to k zmrzačenej forme modernosti nazývanej *móda*. Móda ponúka novosť odlomením od predošlého. A preto tieto novoty tak rýchlo zastarávajú, na horizonte sa vynárajú nové a jedna móda strieda druhú. Novosť si uchováva sviežosť a mladosť, keď se nevzdáva uje od toho, čo jej predchádza, ale keď sa blíži k prameňu; nie je excentrická, ale originálna.

Hovoriť spôsobom naozaj novým, ako to robil napríklad Dante, neznamená sa odtrhávať, ale komunikovať s pôvodom slova. V tomto pôvode tkvie dvojité mlčanie: mlčanie smrti a mlčanie večnosti. Všetci, ktorí hovorili novou silou, všetci, ktorí spievali novú pieseň, boli schopní stáť medzi úzkosťou predsmrtného mlčania a nádejou ticha Večnosti. Prešli peklom a sú oslnení rajom. Zostáva fakt, že modernosť jazyka je v porovnaní s jeho tradíciou na druhom mieste. Je treba naučiť sa najskôr pravidlám hry, aby bolo možné hrať. Ten, kto atakuje vlastných rodičov, môže tak robiť, ak ich predtým počúval a ak sa na nich stále obracia.

A predsa je aj tradícia jazyka funkciou jeho modernosti: osvojenie si pravidiel nie je samoúčelné, ale slúži novej hre. Neprichádzame na svet, aby sme opakovali to, čo nám povedali naši rodičia, a tým menej, aby sme ich inzultovali, ale aby sme s nimi viedli dialóg, odpovedali a obohatili veľký chór života vlastnou melódiou.

MASKUJÚCA KYTICA

Táto štruktúra slova, moderná a zároveň tradičná, umožňuje pochopiť tézu Romana Guardiniho z jeho diela *Koniec novoveku*. Moderna podľa Guardiniho prevzala od kresťanstva niekoľko momentov, aby ich potom obrátila proti samotnému kresťanstvu. Zjavenie dôstojnosti ľudskej osoby je základom budovania individualizmu. Na pravde

o slobodnom rozhodnutí stavia liberalizmus. Na požiadavke sociálnej spravodlivosti stavia socializmus a tak ďalej.

Moderna teda uznáva kvety evanjelia, zbiera ich a kladie do vázy. Kytica sa cení, takže sa dokonca javí krásnejšie. Osamotenosť dodáva kytici zvláštne kúzlo, extatickú vôňu, takže sa zdá, že už vlastne nemá čo do činenia s koreňmi. Pravda je však to, že je odsúdená na zvädnutie. Zabudnutie môže fungovať len určitý čas, ktorý postačuje, aby pokrokárstvo stihlo zamaskovať, že je len obyčajnou náhražkou teologálnej nádeje.

VERTIKÁLNE NÁDEJE

Čo však v súčasnosti vidíme? Ako som už spomenul: krach pokrokárstva, a na druhej strane módu všeobecného katastrofizmu, teda radikálnu krízu moderny. Prišla by skôr či neskôr, pretože všetky pojmy odtrhnuté od svojich koreňov a slnka nemôžu nič iné, než postupne strácať svoju životnú miazgu.

Moderna sa v súčasnosti, paradoxne, môže zachovať len odkazom na tradíciu, konkrétne na hebrejskú a kresťanskú tradíciu. Svetské nádeje sú mŕtve. Nedá sa z nich vychádzať a vzápätí znovu veriť, že sú pre človeka východiskom. Teologálne nádeje však umrieť nemôžu. Nezávisia na budúcnosti, závisia na večnosti. Vždy si pripomínam, že keby ma upozornili, že do konca sveta zostáva len rok, neprestal by som milovať svoju manželku, chcel by som s ňou mať ďalšie deti, ktoré by som

spolu se svojimi ďalšími piatimi deťmi zoznamoval s Danteho poéziou, pretože viem, že tento život neslúži na to, aby sme mali budúcnosť, ale aby sme mali večný život.

Modernizmus, totiž modernosť, ktorá si nárokuje, že stavia na sebe samej, môže samu sebe len zničiť. Vždy ju zmetie posthumanizmus, pretože sa nedá hrať bez naučených pravidiel. V určitej chvíli protest hasne a prenecháva miesto programovému kódu alebo zvieračim škrekom, a to preto, lebo sme opustili tradíciu i tradíciu slova. Modernosť sa od teraz musí stavať proti modernizmu a systematickej modernizácii, ak chce zostať živou a ľudskou. Musí nájsť svoju tradíciu, onú tradíciu, ktorá zrkadlí biblické prikázanie *Spievajte pieseň novú*.

FOLKLÓRNE MÚZEUM

Tradícia sa nestavia proti modernosti natoľko, nakoľko by bolo možné si predstavovať, pretože tradícia nie je konzervatizmus, ani fascinácia historickou minulosťou. K zničeniu tradícií totiž viedla práve samoúčelná historická znalosť, multiplikácia informácií o minulosti zbieraných len preto, aby sa položili do vitríny. Nič nie je vzdialenejšie tradícii než folklórne múzeum. Je pravda, že tradícia je predávanie nielen vedenia, ale najmä umenia žiť.

Môžem poznať veľmi presne všetko, čo Ježiš učinil, dokonca a môžem poznať Bibliu naspamäť, môžem byť navyše aj kurátorom veľkého múzea kresťanstva. Ale vzťah k múzeu nie je vzťah

hom k tradícii. Kultúra nemá čo do činenia s kultom. Vzdelanec dokonale pozná tradíciu, ale nežije v nej. Starenka, ktorá sa modlí k Ježišovi, žije v tradícii, hoci aj nevie o tradícii toľko, koľko vie vzdelanec. Pri pokúšaní Ježiša na púšti Satan cituje naspamäť *Deuteronomium*, dokazuje, že je odborník na historicko-kritickú exegézu, žije vo vzdelanosti, aby sa vyhol vstupu do živej tradície.

TRADICIONALIZMUS

Tradícia teda nie je ani konzervatizmus. Dobrý príklad nám dal pápež Ján Pavol II. svojím moto proprio *Ecclesia Dei afflicta*. Tento text konštatuje schizmu vyvolanú arcibiskupom Marcelom Lefébvreom a tými, ktorým hovoríme integralisti alebo tradicionalisti.

Čo je princípom tejto schizmy? Vôbec nie láska k tradícii, hovorí Ján Pavol II., ale láska ku konzervatizmu, totiž k určitej forme konzervácie, ktorá chce všetko ponechať absolútne nedotknuté a ktorá petrifikuje, namiesto aby uchovávala pri živote. Vieme dobre, že ak chceme uchovať živú bytosť nažive, nemôžeme ju zmraziť. „Koreň tohoto schizmatického aktu je patrný v neúplnom a protirečiacom poňatí tradície. Neúplnom preto, lebo nedostatočne be-

rie do úvahy živú po-vahu tradície, ktorá sa – ako jasne učí Druhý vatikánsky koncil – vyvíja v Cirkvi jedine pôsobením Ducha Svätého.“

Tradicionalizmus sa stavia do protikladu k tradícii, pretože zabíja živý organizmus, aby z neho učinil fosílny exponát. Pravá tradícia nespočíva v zachovávaní všetkého, čo sa robilo včera, ale v predávaní podstatného. A aby bolo možné predávať, je nutné rozpoznať znamenia čias a prispôbiť sa určitým novým podmienkam odovzdávania. Josef Pieper dôrazne poznamenáva: „*Autentické vedomie tradície nás oslobodzuje a činí nás nezávislými na tých, ktorí si nárokuje, že sú jej strážcovia. Môže se totiž stať, že títo slávni 'strážcovia tradície' práve preto, lebo sa obmedzujú na historické formy, bránia jej skutočnému a nutnému odovzdávaniu, ktoré nemôže nastať inak než s pomocou premenlivých historických foriem.*“

MLADOSŤ TRADÍCIE

Skutočná tradícia je živý vzťah s tajomstvom v takej miere, v akej sa tento vzťah už od počiatku prijíma a odovzdáva ako slovo a život. Tradícia je teda viac než kritika, pretože je konfrontácia s tým, čo

sa vymyká kritike, s tým, čo nás presahuje, s tým, čo nám kladie viac otázok než koľko ich kladíme my s tým, čo od nás žiada viac, než sme vôbec sami schopní zodpovedať.

Aj v tom je tradícia modernejšia než moderna. Je stále vpredu až do tej miery, v akej je založená na nádeji, neriadi sa najbližšou budúcnosťou, ale večnosťou, a teda tým, čo bude vzkriesené až po skončení času. V tom je tradícia opäť mladšia než modernosť, pretože tradícia predpokladá, že otcovia sú tiež a predovšetkým synmi a teda deťmi. Nemali iniciatívu slova, nevynašli život, ale ho predovšetkým prijali. Oidipov komplex existuje len mimo tradície. Vzbu- ra Titanov existuje len mimo tradície. V lone tradície nemá syn nijaký dôvod na zabitie otca, pretože objavuje, že jeho otec je tiež syn a že každá originalita, každý skutočný génus, je vždy synovský. Pretože byť synom Večnosti je nekonečne viac, než byť na chvíľu otcom.

Josef Pieper píše o nádeji takto: „*Mladosť človeka, ktorá očakáva večnosť, je svojou povahou nezničiteľná, nie je vystavená ani starnutiu, ani sklamaniu.*“

FABRICE HADJADJ/RV

(Snímky: T. J. John, net)

(Medzititulky a odseky: redakcia)

Vyšlo **októbrové** číslo časopisu Naša Žilinská diecéza

- Kľúče k lepšiemu vzdelávaniu
- Národný pochod za život
- Sestra Samuela Muchová
- Je to vždy láska, ktorá lieči
- Smerovanie v zrelom manželstve
- Rózka a Pavol Kučákovi
- Drahomír Velička: „K dejinám mám výsostne pozitívny vzťah“

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1
010 01 Žilina

Nedostal sa k vám časopis?

Napište nám do redakcie a pošleme vám ho poštou. Časopis si môžete aj predplatiť.

Email: icommunio@gmail.com
Web: www.icommunio.sk
Tel.: 041/56 58 434

Tajomstvo viery

*Slepý pesničkár na rohu ulice, ako nazýval sám seba taliansky spisovateľ NINO SALVANESCHI, v diele **Tajomstvo viery** hovorí o viere, ako ju sám „cítil rodiť sa vo svojom srdci, ktoré je len úbohým srdcom, podobným srdciam všetkých smrteľníkov“.*

OMYL NECHÁPE PRAVDU

Sú však ľudia, ktorí veria všetkému. Jeden uverí hocikomu, koho stretne na ceste. Druhý vždy prijíma za svoju mienku a svetonáhľad posledného, ktorí hovorí. Iný sa navonok uspokojuje s ideami, ktoré prijíma už krásne a vypracované, ale nevyvíja pritom určité úsilie vybrať si z nich pre seba. A sú aj takí, ktorí sa dajú zlákať zdaním a fatálne sa stanú obeťou iných ľudí a iných omylov. Mnohí sa stále živia tým, čo čítali za včasnej mladosti, a to vystačí len na malú podenkovú vieru. Iní zase menia svoj svetonázor ako špinavú košeľu, ba ešte ľahšie. Iní sa zmocňujú niekde letmo vychytených fráz a opakujú ich s výzorom nenútenosti a dôležitosti. Sú aj takí, čo si privlastňujú pravdu suseda a vedú si ju v evidencii ako módnú viazanku. Tak potom všade a vždy každý verí v niečo alebo v niekoho. No hoci pravda môže pochopiť omyl, omyl nemôže pochopiť pravdu. Miguel de Unamuno hovorí: „*Viac zaváži omyl, ktorému sa verí, než pravda, ktorej sa neverí, pretože lož, a nie omyl zabíja pravdu.*“ Napokon sú i takí, ktorí vnútiť vlastný spôsob myslenia slabým a zastrašeným.

Ak neveríš ako ja, tak ťa nepripustím k slovu, hovorí autoritatívny systém.

Ak neveríš ako ja, spálím ti majetok i s tebou, oznamuje inkvizítor.

Ak neveríš ako ja, odsekne ti hlavu, vyhlasuje gilotína.

FALŠOVANIE HODNÔT

Sú i takí, čo sa po bolestnej skúsenosti pýtajú, či sa ešte vyplatí v niečo veriť. Bohužiaľ, musíme si priznať, že slovo *veriť* dnes zneužili na zavádzanie srdiec, zdivočenie duší, zmätenie mnohých svedomí. Okrem toho niektoré ideológie falšujú hodnoty časnosti i večnosti, pričínili sa o zväčšenie morálneho zmätku

doby, ktorá v svojej duchovnej málokrvnosti mohla byť ľahko otrávená. Končne ceremóniály, liturgie a ríty pobláznili dav, ktoré zmierali túžbou veriť v niekoho, pochybujúc o viditeľnom Bohu. A smäd po tajomstve, ktoré vždy mučilo svedomie ľudstva, uhasil sa pred nejakým človekom, ovenčiac ho svätou žiarou idolu. Tak novopohanstvo vztýčilo svoje oltáre a zaintonovalo svoje *Hosanna*. Vtedy pred polobohmi, ktorí sľubovali raj na zemi, toto úbohé ľudstvo, korisť mystických halucinácií, si myslelo, že verí. A ešte raz sa oklamalo, keď dávalo časnosti to, čo patrí večnosti, keď prisudzovalo človeku to, čo patrí iba Bohu.

Možno už dávno sme si nahrádzali Boha mnohými surogátmi. A zbožňovali sme rozličné ideológie namiesto strateného Boha. A zbožňovali sme Nietzscheho nadčloveka namiesto strateného Boha. A namiesto strateného Boha sme zbožňovali štáty, ktoré sa mohli pochváliť odstránením národných priehrad.

NÁDEJ NA SPOLUPRÁCU

Avšak ľudstvo kráča ďalej a bezradne hľadá svoje pozemské šťastie. A smäd po jeho tajomnom osude ho poháňa menami najrozličnejších ideálov. Sem-tam ešte hrdina, génius, svätec ukazuje ďaleký cieľ hlasom, ktorý znamená odvalu, veľkosť alebo vznešenosť; vždy je potvrdením viery v nesmrteľné hodnoty života.

Nové hymny sprevádzajú pochod ľudského pechorenia. A rozličné zástavy sa vystriedajú v predstavovaní ideálov na tejto púti. Tak už od vekov ľudstvo strieda nenávisť a lásku, bolesť a nádej, hľadá seba a vydobýja svoje šťastie. A z výšky nebies Boh bdie nad osudom ľudí a zeme. Giuseppe Chiot vraví: „*Paralelné s ľudskými sú Božie dejiny, sú to dejiny Božej pôsobnosti v človeku, prejavujúce sa zjavením a milosťou.*“ A to sú najvnútornejšie dejiny každej duše a národov veriacich v Krista. Sú prejavom nadprirodzeného vo svete. Poprieť ich znamená zatvoriť oči pred „*svedectvom svetla*“, o ktorom hovoril svätý Ján.

Myslím si, že základným faktom ľudských dejín je pomalé prebúdzanie sa pocitu spolupatričnosti. Táto stále rozkvitajúca nádej na bratskú spoluprácu všetkých ľudí má v sebe čosi nadprirodzené. Odteraz už tajomná služba, ktorá po toľkých protivenstvách a nešťastiach povzbudzuje ľudstvo do budúcnosti, má nesmrteľný dych, ktorý dáva mnoho mien a rozličné svetlá tej istej viere.

(Úryvok)

NINO SALVANESCHI

(Odseky a medzititulky: redakcia)

Bud Spencer a náboženstvo

Nemecký katolícky týždenník *Christ in der Gegenwart* v čísle 37/2015 uverejnil zaujímavý článok o známom talianskom hercovi Budovi Spencerovi a o jeho vzťahu k Bohu. S láskavým dovolením redakcie i autora uverejňujeme článok v plnom znení.

O Budovi Spencerovi, ktorého občianske meno je Carlo Pedersoli, sa v internetovom lexicóne Wikipedia dočítame: Je to „taliansky filmový a televízny herec, záskokár (v nebezpečných kúskoch), niekdajší plavec a vodnopolista, spevák, skladateľ, továrnik, scenárista, módný designér, hudobný producent a vynálezca, ako aj zakladateľ leteckej spoločnosti Mistral Air. Carlo Pedersoli sa stal známym predovšetkým pod svojim umeleckým menom Bud Spencer po boku Terencea Hilla“.

KOMICKÝ PÁR

Tí dvaja hrali ako komická dvojica v početných bitkárskech westernových komédiách a v niekoľkých vážnejších italowesternoch. Spencer bol „zväčša hlavatý, flegmatický, no dobrosrdečný charakter, ktorý svojich protivníkov „úderne“ vyradil z boja“. Bol obľúbený obzvlášť u detí, ktoré ešte poznali jeho filmy, lebo ako veľký, tučný, silný muž na strane malých a slabých ručne-stručne vyšachúval mocných a silných – gaunerov, gangstrov – bez toho, že by bol býval pritom niekto umrel. Každá bitka sa tu natoľko preháňa, že aj deti ju vnímajú ako zábavnú a je im prízračná.

Navyše je Bud Spencer talentovaný jedák a pijan, ktorý má pôžitok z jedenia a konzumuje neuveriteľné množstvá či už slaniny a fazule z panvice, alebo vybraného menu z bohato mondenne prestretého stola gurmánov.

SMRŤ HO NEDEŠÍ

Málo známa je naproti tomu náboženská, kresťanská stránka Buda Spencera. V interview pre týždenník *Welt am Sonntag* pustil z toho čosi na verejnosť, keď povedal čo-to o svojom postoji k životu. Ako človek, ktorý má už svoj vek, veď mu ide na 86, necháva

prebleskovať poza škrupinu prostoty a naivity, podobne ako vo svojich filmoch, cez hravé a vážne zároveň aj hlbokomyseľné.

Pýtali sa ho na smrť, s ktorou sa koniec koncov čoskoro stretne. Potvrdil, že už trikrát zažil správu o svojej smrti. „Zvykol som si teda na to, že som umrel. Smrť ma nedeší. Verím totiž, že človek naozaj neumiera. Duše zomretých znova ožívajú, hovoria pravdu univerza. Tak na to nazerám s najväčšou pohodou. Nemáme to v rukách, raz predstúpime pred oči večného Otca, či už je kresťanský, alebo islamský. Tu nieta úniku. Veď sotva sme sa narodili, putujeme k smrti.“

„Potrebujem vieru.

Verím v Boha, a to je to,

čo ma zachraňuje.

A modlím sa.“

Náboženstvo potrebuje vo svojom pokročilom veku „väčšmi než kedykoľvek predtým“, zveruje sa filmový hrdina. „Potrebujem vieru. Verím v Boha, a to je to, čo ma zachraňuje. A modlím sa.“ Pravda, pokiaľ ide o život po smrti, nie je si „celkom istý“. „Je také čosi.“ A je „veľmi zvedavý na to, čo sa potom stane“.

DÔSTOJ NA PRVOM MIESTE

Aj k hrdinstvu a vlastnému hrdinstvu sa Bud Spencer vyslovil. Zvažoval: „Tak či tak si myslím, že hrdinstvo je niečo vymyslené ľuďmi, že je to fikcia.“

Sám sa za hrdinu nepokladá. „Som len nevzdelaný niekto, nejaký nikto.“ Čoraz väčšmi spoznáva, „aké bezvýznamné je všetko to, na čo som kedysi kládol toľký dôraz“.

Aj o ľudoch a o ľudstve má B. Spencer už triezvejší obraz, podobne ako

starozákonný pisateľ Knihy Kazateľ: „Nedávno som si kládol otázku, ako je to možné, že ľudia sa vzájomne po stotisícoch zabijajú, a potom všetko zostáva po starom. Američania zhodia atómovú bombu na Hirošimu a o päťdesiat rokov nato Japonci napriek tomu pijú kokakolu. To predsa dokazuje, aké idiotské to je.“ Už aj antickí učenci to vedeli: „Ľudia sa nemenia. Iba zbrane si vymenili. Voľakedy hádzali po sebe kamene prakmi. Dnes je tu atómová bomba. Ale je to stále to isté.“

Chce vari Bud Spencer na starobu učiť múdrosti? Odpoveď je i tu jasná: „Nedje o múdrosť, ale o zbožnosť.“

Predovšetkým však ide o dôstoj. „To je to smerodajné slovo, často ho používam. Musím uplatňovať dôstoj. V živote. Aj keď príde súd. Áno, smrť musím prijať dôstojne.“

A tak si jednoducho „trúfalý“ Bud Spencer, Talian pôvodom a Latinskoameričan razením, dovoľuje si na trúfalú otázku rovnako trúfalú odpoveď: „Čo by si si želal ako posledné jedlo pred popravou a s kým by si ho chcel jesť?“ „Špagety. S Ježišom Kristom.“

JOHANNES RÖSER

Preložil Teofil Klas

(Medzititulky a odseky: redakcia)

Snímka: net

Nad knihou Giovannioho Papiniho *Láska alebo smrť*

Dielo GIOVANNIOHO PAPINIOHO (1881–1956) nemožno plne prijať a pochopiť bez uvedomenia si autorovho myšlienkového, svetonázorového vývinu, v ktorom došlo k rozhodujúcemu posunu po konverzii na katolícku vieru. Píše o tom v úvodnom slove prekladateľ a zostavovateľ Mikuláš Šprinc: „V Papiniho duši dozrieval veľký proces milosti, ktorý Papiniho neverca, rúhača zmenil od základov... Stáva sa veriacim katolíkom a ako v pravde znovuzrodený človek predstavuje sa svetu roku 1921 nesmrteľným svojim dielom Život Krista.“

O d svojho obrátenia venoval Papini všetky tvorivé schopnosti Bohu a Cirkvi. Dokumentuje to aj knižný výber *Láska alebo smrť*, čerpajúci z viacerých kníh a predstavujúci najmä Papiniho esejistickú tvorbu v rozpätí rokov 1919 až 1941.

Kto uverí Kristovi, nemôže ostať na polceste, píše Mikuláš Šprinc. Úprimný kresťan „musí si v duchu svojej viery domyslieť všetky ostatné veci; musí všetko zrekonštruovať a novým pohľadom pozrieť sa na svet a na jeho problémy“. Papini bol taký – dôsledný, pocitív v uvažovaní aj tvorbe, zápalistý a horlivý. Jeho štýl sa vyznačuje istou prudkosťou a vášnivnosťou. Najmä vo svojich neskorších dielach dával bokom pochybnosti a neurčitosti, usilujúc sa vrátiť pojmom ich pravý obsah, chcúc jasne a nekompromisne vyjadriť pravdu kresťanskej viery.

Vo vstupnej eseji *Láska alebo smrť* čítame: „Duša nám bola vložená do tela ako štipka soli, aby sa neskazilo.“ Človek však svoju dušu neraz zradza. Napriek mnohonásobnej vražednej skúsenosti ľudia naďalej pokračujú v klamaní a v zabíjaní. Prečo? Lebo sme staré osvedčené hodnoty nahradili modernými hodnotami, a tie vedú k všetkým katastrofám, deštrukciám a revolúciám: „Kvantita miesto kvality, vonkajšok miesto vnútra, egoizmus miesto lásky, mánia prvenstva miesto pokory.“ Musíme si uznať omyl: „Poslúchali sme prírodu, a poblúdili sme. Poslúchali sme rozum a vedu – a pomýlili sme sa.“ Autor vidí aj riešenie, vidí návod na obnovu života – evanjelium Ježiša Krista.

Podľa Papiniho kresťanstvo nepatrí minulosti, ale azda patrí budúcnosti, nie je prekonané ani vyčerpané, práve naopak, je viac než moderné, lebo sa ešte ani poriadne nerozvíjalo: „Pre človeka dnešných čias bolo by najväčšou originalitou byť kresťanom.“ Tak písal v roku 1919 v eseji *Jestvujú kresťania?* – dodávajúc, že ak zostaneme katolíkami, môžeme byť pravými kresťanmi; ka-

Láska alebo smrť

tolicismus verne uchoval poklad viery, nedokázal však presvedčiť všetkých: „Katolicizmus, úžasný výsledok pospájaných kompromisov, postavil Ježiša tak vysoko, že jeho slová, ukryté v latine omše, stávali sa prislabé srdcu kľáčiaceho ľudu.“

Antikvariát

Zaujímavé myšlienky o Cirkvi nachádzame tiež v eseji *Mladistvosť katolicizmu*. V rímskej Cirkvi možno nájsť istotu a pokoj, a to napriek všetkým búrkam a nepokojom, napriek všetkým krízam, ktoré kvária i samotné cirkevné spoločenstvo. Viera v Ježiša Krista nám dáva silu a nádej: „Keby prenasledovania, kataklizmy, apostázie, pohromy zredukovali Cirkev čo i na trinásť ľudí –

koľko ich bolo na počiatku – a jeden z týchto ľudí by bol kňazom, katolicizmus by ešte vždy nebol mŕtvym a bol by rovnako katolícky, t. j. všeobecný.“

V úvahe s názvom *Proticirkev* autor píše o troch dogmách, ktoré sú opakom katolíckej náuky. Nepriatelia kresťanstva tvrdia, že človek sa rodí prirodzene dobrý, že ľudstvo je na ceste neustáleho pokroku a že jedine na zemi možno vybudovať raj – tým idú nielen proti Zjaveniu, ale aj proti logike a zdravému rozumu; moderný človek, živý ideami revolučného pokroku, je ako „barbar v delíriu“.

Niektoré texty majú poviedkový charakter (*Vôl a osol, Pokušenie Judášovo, Legenda o veľkom rabínovi*), všetky sú však bohato sytené filozofiou.

Papiniho tvorba je poznačená výkyvmi i kontroverziami. Na jednej strane odsúdil vojnové vraždenie, na strane druhej uvítal nástup fašizmu: „Fašizmus je medzi inými vecami poslednou vojnou za duchovnú nezávislosť Talianska...“ (*Charaktery talianskeho génia*). Človek sa môže myliť, najmä vtedy, keď sa zameria na veci a javy nové, neoverené. Nepomýli sa, keď svoj život oprie o Krista – ide o kľúčový faktor aj v prípade G. Papiniho. Človek – ako „najdramatickejší paradox stvorenia“ – sa musí znovuzrodiť, aby nebol zvieraťom, aby preonačil svoju „planú prirodzenosť“, aby sa stal v plnom zmysle slova kresťanom.

JÁN MARŠÁLEK

**Giovanni Papini: *Láska alebo smrť*
Trnava, Spolok sv. Vojtecha, 1943**

Veniec o bolesti

Ritornel je krátka lyrická báseň. Vznikol v ľudovej talianskej poézii ako úprava rispetu. Hoci aj táto forma, podobne ako rispet, umožňuje zostaviť veniec na spôsob sonetového (posledný verš predchádzajúcej básne sa zhoduje s prvým veršom básne nasledujúcej, záverečná báseň cyklu pozostáva zo začiatkových veršov ostatných básní), takýto útvar nie je v literatúre bežný. Básnik PAVOL PRIKRYL uvil ritornelový veniec.

Ritornelový veniec o bolesti

I

A opäť kamsi letia divé husi,
v človeku zrazu všetko spomína,
hoci aj divné prázdno zaznie v duši.

Na chvíľu vzlietne niekde k stratosfére,
prísniva sa mu dávna krajina.
Ahasver na šteblíkoch k dávnej viere.

V pokore stojac, sŕa pri dverách sluha,
k nohám mu padá jeho vlastný kríž.
Letiace vtáky a nad nimi dúha...

... až človek závidí tú tichú výš.

II

Až človek závidí tú tichú výš,
keď opäť k zemi klesá pod bremenom
(už ma viac, osud, už ma neponíž!).

Len výkrik, prosba – na viac nemá síl,
že ani prosté nevie nazvať menom.
Vtedy sa k pravde celkom priblížil.

Každodenný chlieb, ale pritenký,
bolesť mu solí takmer všetky kusy.
Z podkovy dúhy sú len spomienky.

Tak rád by letel s nimi, zostať musí.

III

Tak rád by letel s nimi, zostať musí,
pokorne prijať bolesť za svoju
a s ňou sa vydať na životné skusy.

Neujdeš pred ňou, je jej vrchovato,
pojmi ju radšej, dôjdeš k pokoju.
Pozemský peniaz, čo Boh zmení v zlato.

A hoci o tom nevieš, skôr len tušíš,
no tvoja veľkosť začína sa v mále.
Postupne pravdu objavuješ v duši,

pribitý k zemi, na kolenách stále.

IV

Pribitý k zemi, na kolenách stále,
len s krížom nájdeš v sebe hĺbinu.
Každý sme oltár v Božej katedrále

a na paténu priveľa sa vmestí.
Ty prijmi, Pane, žertvu jedínú.
Obeta nie je možná bez bolesti.

Obliecť si osud skúšaného Jóba,
či hľadať pred bolesťou daku skrýš?
No patibulum nezakryje róba.

Na svoju Lebku treba vyniesť kríž.

V

Na svoju Lebku treba vyniesť kríž,
jak nesie študent index na exámen.
Buď milostivý, Bože, skloň sa níz

a zošli aj nám nášho Šimona –
bez neho býva cesta samý kameň.
Len tvoja pomoc pády prekoná.

Inak je drevo kríža bez zmyslu
a človek pod ním trpí, padá stále.
Odhaľ mu, Pane, z tvojho úmyslu.

Bolesťou znejú ľudské pastorále.

VI

Bolesťou znejú ľudské pastorále,
tak skoro neutíchnu, tobôž hneď.
Nie Boh mne, ale ja som mu dal vale.

Z vlastného breve rastie v duši cysta,
človek ju však sám nevie prebolieť.
Na konci kríža pritom vidí Krista...

Ten pohľad nevyčíta, dobre viem.
V hrdosti sme však na kríž často sami.
Každý deň zaznie nové rekviem.

Za notou nota šľahá dejinami.

VII

Za notou nota šľahá dejinami,
na seba dvíha človek vlastný bič.
Nechce však popremýšľať nad zmenami.

Len tak sa prehrabuje v hĺbe skália –
samému sebe stal sa pohonič.
No jemné rany čoraz väčšími pália...

Svoj osud si vraj do rúk dávno vzal sám.
V plači sa ťažko chodí po slová.
Na rany natiera si svojský balzam.

Prazvláštne napísaná osnova...

X

Chvíľočku pauza, potom odznova,
ale kríž treba vyniesť na nebesá,
neodhodiť ho len tak do krovia,

hoci ťa trieska z kríža poraní,
hoci sa pod ním občas na zem klesá
a v prachu slzia oči do dlaní.

Púť, ktorá vôbec nie je jednoduchá.
No túžbu vzlietnuť človek nezadusí –
s bolesťou spolu posilňujú ducha.

A opäť kamsi letia divé husi.

VIII

Prazvláštne napísaná osnova,
ale Boh nie je nespravodlivý.
Nebola márna obeť Synova

– len Božie deti zabúdajú, kto sú.
Pomaly si ich berú odlivy.
A oni skromne tomu rieknu: osud.

Ale kto zloží ruky k nebesám,
nájde sa spravodlivý medzi nami?
A zvládne každý danú bolesť sám?

Azda ju preto človek zjemnil snami.

IX

Azda ju preto človek zjemnil snami,
jak ľavoboček mierni ozveny.
Nedá sa prejsť tak ľahko premenami,

ťažko sa tavi slza do nádeje,
no nádej bolesť v lásku premení.
Za rohom život chystá ďalšie deje.

Až keď je človek celkom sám a na dne,
priam v srdci zaznie hudba zvonov a...
... a nesie bolesť, hoci občas padne.

Chvíľočku pauza, potom odznova.

XI

A opäť kamsi letia divé husi,
až človek závidí tú tichú výš.
Tak rád by letel s nimi, zostať musí,

pribitý k zemi, na kolenách stále,
na svoju Lebku treba vyniesť kríž.
Bolesťou znejú ľudské pastorále.

Za notou nota šľahá dejinami,
prazvláštne napísaná osnova.
Azda ju preto človek zjemnil snami –

chvíľočku pauza, potom odznova.

ÚSTAV STREDOEURÓPSKÝCH JAZYKOV A KULTÚR
FAKULTY STREDOEURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ
UNIVERZITY KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE

Vás v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku

srdečne pozýva na odbornú konferenciu

JOZEF TÓTH A KATOLÍCKA MODERNA

Dátum a čas konania: 10. novembra 2015 o 9:30 hod.
Miesto konania: Dražovská 4, Nitra (miestnosť A 112)

Cieľ konferencie:

Interpretačné sondy do bohatého básnického i prozaického diela Jozefa Tótha pri príležitosti jeho 90. narodenín v súvislosti s tvorbou autorov patriacich do umeleckého zoskupenia s názvom slovenská katolícka moderna.

Vedecký garant: prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.

Organizačný garant: PhDr. Ján Gallik, PhD.

*Mať
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy
Gleny Ford*

www.vox.prikryl.sk

*Mať posledné
peniaze,
objednám si*

VOX

dvojtyždenník moderného
kresťana

časopis v PDF formáte
o náboženstve a kultúre

OBJEDNÁVKY:

vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

**Už teraz si môžete
objednať**

VOX

na rok 2016

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Rada pre vedu, vzdelanie
a kultúru KBS

Adresa redakcie: Dvojkrížna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.
Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox@prikryl.sk
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
SK20 0200 000000 7516949112